

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/164/2018
Identifikačné číslo spisu:	5614204635
Dátum vydania rozhodnutia:	30.03.2020
Meno a priezvisko:	JUDr. Elena Siebenstichová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:5614204635.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ R. C., bývajúceho v N. M., G.. T. T. Č.. X, 2/ Y. E. C., bývajúcej v N. Y., W.K. H. E. L. XXXX/XX, 3/ C. C., bývajúceho v N. Y., U. S. XX/XX, žalobcovia 1/ až 3/ právne zastúpení JUDr. Annou Járošovou, advokátkou, so sídlom v Liptovskom Mikuláši, ul. Štúrova č. 1667 - OD PRIOR, proti žalovaným 1/ C. T., bývajúcej v N. Y., Ž. Č.. XXX/X, zastúpenej JUDr. Martinom Cibulom, advokátom, so sídlom v Liptovskom Mikuláši, M. Pišúta č. 919/2, 2/ L. H., bývajúcej v Ž. Č.. XX, 3/ Y. H., bývajúcemu v Ž. Č.. XX, žalovaní 2/ a 3/ zastúpení JUDr. Miroslavom Lehotským, advokátom, so sídlom v Liptovskom Mikuláši, Milana Pišúta č. 936/16, 4/ R. T., bývajúcej v N. I. Č.. XXX, 5/ E. H., bývajúcej v Ž. Č.. X, 6/ Y. Y., bývajúcemu v Ž. Č.. XX, 7/ F. N.Ö., bývajúcej v F., J. Č.. X, 9/ E. F., bývajúcemu v M., V. Č.. XX, 10/ R.. Y. Y., bývajúcej v Y. K., I. Č.. X, 11/ Y. F., bývajúcej v M., V. Č.. XX, 12/ E. F., bývajúcemu v M., V. Č.. XX, 13/ N. E., bývajúcej v F. F., T. Z. Č.. XX, 14/ T. F., bývajúcemu v M., V. Č.. XX, adresa na doručovanie písomností F., I. Č.. X, žalovaní 7/, 9/ až 14/ všetci zastúpení JUDr. Jánom Martincom, advokátom, so sídlom v Košiciach, Werferova 1, o určenie, že vec patrí do dedičstva, vedenej na Okresnom súde Liptovský Mikuláš pod sp. zn. 4 C 108/2014, o dovolaní žalobcov 1/ až 3/ proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 12. septembra 2017 sp. zn. 11 Co 3/2017 takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaní 1/, 7/, 9/ až 14/ majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Liptovský Mikuláš (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 28. októbra 2016 č.k. 4 C 108/2014-270 (v poradí tretím) zamietol žalobu, ktorou sa žalobcovia (po zmene žaloby v priebehu konania, ktorú súd pripustil uznesením na pojednávaní 13. októbra 2016) domáhali určenia, že pozemky zapísané Okresným úradom N. Y., katastrálnym odborom na liste vlastníctva č. XXX, katastrálne územie Ž. ako trvalé trávne porasty o výmere 767 m², parcela registra KN-C č.XXX a zastavané plochy a nádvoría o výmere 677 m², parcela registra KN-C č. XXX (ďalej len „nehnutelnosti“), patria do dedičstva po alebohej Y. Y., rod. L., ktorá bola ku dňu smrti (X. I. XXXX) ich vlastníčkou v celosti. Žalovaným priznal náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Rozhodnutie odôvodnil poukazom na ust. §

391 ods. 2, § 137 písm. c/ CSP, § 132 ods. 1, § 134 ods. 1, 3 Občianskeho zákonníka. V intenciách zrušujúceho rozhodnutia odvolacieho súdu sp. zn. 11 Co 51/2015 v ďalšom konaní riešil otázku, či právny predchodca žalobcov, nebohý R. Y. V., bol ku dňu svojej smrti (XX. S. XXXX) spoluvlastníkom sporných nehnuteľností a na základe akého titulu toto spoluvlastníctvo získal. Neskoršia zmena žaloby, ktorou sa žalobcovia domáhali, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po Y. Y., rod. L., na túto povinnosť súdu nemá vplyv, nakoľko táto bola jedinou závetnou dedičkou po R. Y. V., a teda svoje vlastnícke právo odvodzovala práve od vlastníckeho práva svojho nebohého manžela. Z odôvodnenia rozhodnutia Okresného úradu N. Y., odbor pozemkový, poľnohospodárstva a lesného hospodárstva z 2. júna 2003 (ods. 14 odôvodnenia tohto rozsudku) zistil, že listinné dôkazy, ktoré by potvrdili vstup starých rodičov žalovanej 1/ do držby sporných nehnuteľností, sa nezachovali. Rovnako Okresný úrad N. Y., katastrálny odbor, súdu oznámil, že v dokladoch komasácie v katastrálnom území Ž. sa nenachádza grafické stotožnenie pôvodného pozemno-knižného a komasačného stavu, preto nie je možné určiť, z ktorých pozemno-knižných parciel sú vytvorené komasačné parcely č. XXX a XXX, pričom práve z pozemno-knižných vložiek by bolo možné zistiť nadobúdaci vlastnícky titul R. Y. V. K otázke tzv. dôkaznej núdze sa vyjadril aj Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze sp. zn. III. ÚS 346/09 zo dňa 27.04.2010, ktorý možno primerane použiť aj na predmetnú vec.

Skutočnosť, že R. Y. V. je zapísaný v komasačnom hárku č. XXX, pre katastrálne územie Ž., ako držiteľ sporných nehnuteľností v podiele 1/3, nikto nespochybnil. Jeho držba k uvedeným pozemkom existovala najneskôr v čase vyhotovenia komasačného hárku, t. j. ku dňu 14. októbra 1942 (č. I. 108 pripojeného spisu), pričom oprávnenosť jeho držby taktiež nebola v konaní spochybnená. Medzi stranami nebolo sporné, že komasácia v katastrálnom území Ž. síce bola vykonaná, ale vplyvnou udalosťou v roku 1948 neboli následne pretvorené pozemno-knižné vložky. Občania síce vstúpili do držby nehnuteľností, avšak k zápisom v pozemkovej knihe nedošlo. Aj keď komasačné hárky samy o sebe nikdy neboli listinou preukazujúcou nadobudnutie vlastníckeho práva, pokiaľ aj v konaní nebol tvrdený ani preukázaný zmluvný dôvod nadobudnutia vlastníckeho práva neb. R. Y. ku komasačným parcelám č. XXX a č. XXX, súd mal za to, že ak najneskôr dňa 14. októbra 1942 vstúpil neb. R. Y. do oprávnenej držby pozemkov, tak následne najneskôr uplynutím 10-ročnej vydržacej doby podľa § 116 ods. 1 Občianskeho zákonníka č. 141/1950 Zb. nadobudol vlastníctvo k pozemku, minimálne v podiele 1/3 mimo pozemkovej knihy, vydržaním. Jedinou právnou nástupníčkou po R. Y. V. bola jeho manželka Y. Y., rod. L., ako závetná dedička. Dedičstvo sa nadobúda smrťou, avšak v otázke jej dobromyseľnosti je rozhodujúce nadobudnutie právoplatnosti dedičského rozhodnutia, ktoré deklarovalo nadobudnutie dedičstva, okrem iného aj sporných nehnuteľností. Dedičské rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť dňa 30. marca 1990, preto najneskôr od tohto dátumu Y. Y., rod. L. užívala sporné nehnuteľnosti v dobrej viere ako svoje vlastné. Darovacou zmluvou zo dňa 9. augusta 2001 darovala rodinný dom súpisné č. XX s príslušenstvom žalovanej 1/, pričom v zmluve je výslovne uvedené, že nedošlo k darovaniu pozemkov. Nepochybnou vôľou darkyne vyplývajúcej z predmetnej zmluvy bolo podľa názoru súdu darovanie všetkých nehnuteľností užívaných spolu s domom, lebo by bolo nelogickým krokom darovanie rodinného domu bez pozemku, na ktorom je postavený. Sporné nehnuteľnosti neboli zahrnuté v darovacej zmluve z dôvodu, že neboli zapísané na liste vlastníctva. Iný dôvod v konaní nebol tvrdený, ani preukázaný. V nadväznosti na to, že Y. Y., rod. L. užívala sporné nehnuteľnosti ako svoje vlastné od smrti svojho manžela, darovala nehnuteľnosti uvedené v dedičskom rozhodnutí svojej vnučke, žalovanej 1/, ktorá s ňou bývala a poskytovala jej starostlivosť v starobe, súd nevyhodnotil následný návrh žalovanej 1/ na potvrdenie nadobudnutia vlastníctva vydržaním sporných nehnuteľností ako konanie v rozpore s dobrou vierou držiteľa. Žalovaná 1/ v čase začatia konania o obnove evidencie pozemkov v katastrálnom území Ž. bola výlučnou vlastníčkou rodinného domu s príslušenstvom, užívala aj sporné nehnuteľnosti nerušene ako svoje vlastné, a preto najskôr od uzatvorenia darovacej zmluvy, t. j. od 9. augusta 2001 bola dobromyseľná. Dobrá viera držiteľa sa posudzuje objektívne, čiže s prihliadnutím na konkrétne okolnosti a z hľadiska osobného presvedčenia držiteľa. Žalovaná 1/ v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 72/2010 vypovedala, že stará mama sa jej rozhodla darovať dom nielen z dôvodu poskytovania opatery v starobe, ale aj z dôvodu, že žalovaná 1/ do neho investovala časť peňazí. Toto tvrdenie žalobcovia nevyvrátili. O tom, že žalovaná 1/ nemala pochybnosti o existencii svojho práva nakoniec svedčí aj to, že uzatvorila kúpnu zmluvu so žalovanými 2/, 3/, ktorou im predala aj sporné nehnuteľnosti. Na dobromyseľnosti žalovanej 1/ nič nemení ani skutočnosť, že správny orgán potvrdil nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním ku dňu 1. aprílu 1984, čiže k obdobiu, kedy sporné nehnuteľnosti užíval

nebohý R. Y. V. s manželkou, nakoľko správny orgán vychádzal z ustanovenia § 865 ods. 3 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého do času uvedeného v ustanovení § 135a v znení zákona č. 131/1982 Zb. sa započíta aj čas, po ktorý občan alebo jeho právny predchodca mal vec nepretržite v držbe (§ 135a ods. 1) alebo nepretržite vykonával právo zodpovedajúce vecnému bremenu (§ 135a ods. 2) pred 1. aprílom 1983; tento čas sa však neskončí skôr, než uplynutím jedného roka od tohto dňa.

O dobrej viere žalovaných 2/ a 3/ súd nemal žiadne pochybnosti, nakoľko pri nadobúdaní sporných nehnuteľností vychádzali z aktuálneho listu vlastníctva, na ktorom neboli vyznačené žiadne ťarchy, ani plomby. Títo si do vydržacej doby môžu započítať aj oprávnenú držbu právnych predchodcov, a to žalovanej 1/, ako aj vzdialenejšej predchodkyne Y. Y., rod. L., čo znamená nepretržitú pokojnú držbu najneskôr od 30. marca 1990, kedy nadobudlo právoplatnosť dedičské rozhodnutie. Dobrá viera zaniká v okamihu, kedy sa držiteľ zoznámil so skutočnosťami, ktoré objektívne museli vyvolať pochybnosť o tom, že mu vec po práve patrí. Takéto pochybnosti museli byť žalovaným 2/ a 3/ známe najskôr dorúčením žaloby v konaní vedenom na Okresnom súde Liptovský Mikuláš pod sp. zn. 10 C 72/2010, t. j. 21.07.2010. Pri započítaní vydržacej doby právnych predchodkýň tak súd konštatoval, že bez ohľadu na uzatvorenie kúpnej zmluvy došlo k prekrytiu vlastníckeho práva nebohého R. Y. V. vlastníckym právom žalovaných 2/, 3/, ktorí dobromyseľne vydržali sporné nehnuteľnosti.

Na základe vykonaného dokazovania, berúc do úvahy zistený skutkový stav, súd považoval zamietnutie žaloby za spravodlivé a zároveň aj za rozhodnutie po práve. Dlhodobý nezáujem o sporné nehnuteľnosti a skutočnosť, že žalobcovia odôvodňujú svoj naliehavý právny záujem na požadovanom určení tým, že sa domáhajú finančného vyrovnania, a teda nie reálnej držby sporných nehnuteľností a ich užívania ako vlastníci, zvyšuje utvrdenie súdu o spravodlivom rozhodnutí o zamietnutí tejto žaloby. O trovách konania súd rozhodol v súlade s § 255 ods. 1 CSP a žalovaným, ktorí mali plný úspech v konaní, priznal náhradu trov konania v plnom rozsahu.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcov rozsudkom z 12. septembra 2017 sp. zn. 11 Co 3/2017 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Žalovaným 1/-7/, 9/-14/ priznal voči žalobcom 1/ - 3/ spoločne a nerozdielne náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Na odôvodnenie rozhodnutia uviedol, že rozsudok súdu prvej inštancie je vecne správny, súd v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav veci a vyvodil z neho správny právny záver. Hoci sa odvolací súd nestotožnil so všetkými čiastkovými závermi súdu prvej inštancie a zároveň niektoré odvolacie námietky žalobcov 1/ až 3/ považoval za dôvodné, rozhodnutie o zamietnutí žaloby považoval odvolací súd za vecne správne. Na odôvodnenie uviedol, že pokiaľ ide o naliehavý právny záujem na určovacej žalobe, čo predstavuje osobitnú procesnú podmienku úspechu určovacej žaloby (§ 137 písm. c/ CSP), jeho nedostatok nebol dôvodom pre zamietnutie žaloby. Súd prvej inštancie v odseku 31. napadnutého rozsudku síce prihliadol na skutočnosti, ktorými žalobcovia 1/ až 3/ odôvodňovali naliehavý právny záujem, ale v súvislosti s aplikáciou zásady spravodlivosti súdneho rozhodnutia. Nemožno však konštatovať, že by nedostatok naliehavého právneho záujmu žalobcov na požadovanom určení bol dôvodom zamietnutia žaloby. V danej veci podľa odvolacieho súdu je naliehavý právny záujem žalobcov na požadovanom určení je aj po zmene žaloby daný. Pokiaľ žalobcovia majú za to, že ich právny predchodca bol ku dňu smrti vlastníkom nehnuteľností, ku ktorým je v katastri nehnuteľností ako vlastníč zapísaná iná osoba, podanie určovacej žaloby je jediným prostriedkom riešenia ich právnej neistoty.

2.1. Pokiaľ ide o tvrdené vlastnícke právo neb. R. Y. V. k nehnuteľnostiam, ktoré sú predmetom sporu, odvolací súd v plnom rozsahu stotožnil s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie, na ktoré poukázal. Bez ohľadu aj na skutočnosť, že v konaní nebola preukázaná právoplatne ukončená komasácia, je nepochybné, že R. Y. V. v roku 1942 ako pozemno-knižný spoluvlastník nehnuteľností vstúpil do držby predmetných nehnuteľností, a to v reálne vydelenom stave. Takto ich užíval so svojimi manželkami až do svojej smrti, keď následne tieto nehnuteľnosti na základe dedenia, na základe rozhodnutia Štátneho notárstva v Liptovskom Mikuláši č. k. D 333/90-18 zo dňa 30. marca 1990, nadobudla jeho manželka Y. Y., rod. L.. Od vlastníctva Y. Y., rod. L. odvíjajú svoje tituly jednak žalobcovia 1/ až 3/, ako aj žalovaní (žalovaní 2/, 3/ svoje vlastníctvo odvodzujú od vlastníctva predávajúcej žalovanej 1/, ktorá ho odvodzuje od vlastníctva Y. Y., rod. L. na základe darovania). Spornou skutočnosťou medzi stranami sporu bolo, či nehnuteľnosti po práve nadobudla do svojho vlastníctva vydržaním žalovaná 1/ (rozhodnutie Okresného úradu N. Y.Š. č. k. OÚ 1104-40/2003-

00787GK-3 zo dňa 02. júna 2003), ktorá následne nehnuteľnosti previedla kúpnu zmluvou V XXX/XXXX na žalovaných 2/, 3/.

2.2. Pokiaľ však ide o hodnotenie dobromyseľnosti žalovanej 1/ vo vzťahu k vydržaniu predmetných nehnuteľností ako základného predpokladu vydržania (oprávnená držba), odvolací súd sa v tomto smere nestotožnil s právnym záverom súdu prvej inštancie o jej existencii. Žalovaná 1/ nadobudnutie predmetných nehnuteľností opierala o ústne uzatvorenú darovaciu zmluvu, ktorou jej daryňa neb. Y. Y., rod. L. mala predmetné nehnuteľnosti darovať. V tejto súvislosti odvolací súd poukázal na početnú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, z ktorej vyplýva, že dobrá viera držiteľa sa musí vzťahovať na všetky právne skutočnosti, ktoré majú za následok nadobudnutie veci alebo práva, ktorá je predmetom držby, teda aj na existenciu zmluvy o prevode nehnuteľnosti. Pokiaľ niekto vstúpi do držby nehnuteľnosti po 1. apríli 1964 na základe zmluvy o prevode nehnuteľnosti, ktorá nebola uzatvorená v písomnej forme, nemôže byť so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že mu nehnuteľnosť patrí a v zmysle § 130 ods. 1 veta prvá Občianskeho zákonníka nemôže byť držiteľom oprávneným (viď rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 Cdo 49/2010). Držba nehnuteľností opierajúca sa o ústnu zmluvu nemôže viesť k vydržaniu nehnuteľnosti (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1 Cdo 137/2011, uznesenie Najvyššieho súdu SR z 27. januára 2015 sp. zn. 4 Cdo 361/2012 uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR č. 6/2015).

2.3. Odvolací súd vychádzajúc potom zo skutkového stavu veci zisteného súdom prvej inštancie, dospel k záveru, že žalovaná 1/ sa na základe ústne uzatvorenej darovacej zmluvy nemohla stať vlastníčkou sporných nehnuteľností, keďže nebol splnený základný predpoklad vydržania - oprávnená dobromyseľná držba. Aj keď odvolací súd odlišne od právneho záveru súdu prvej inštancie vyhodnotil splnenie predpokladov vydržania na strane žalovanej 1/ a v tomto smere sa stotožnil s odvolacími námietkami žalobcov, nemení to nič na správnom právnom závere súdu prvej inštancie, ktorý žalobu zamietol.

2.4. Už v zrušujúcom uznesení vydanom pod č. k. 11Co/51/2015-188 Krajský súd v Žiline naznačil, že je potrebné skúmať, či ku dňu vyhlásenia rozsudku (keďže pre rozsudok je rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia) nedošlo k prekrytiu vlastníctva neb. R. Y., resp. po zmene žaloby neb. Y.C. Y., rod. L., vlastníckym právom iných osôb - žalovaných 2/, 3/.

2.5. Odvolací súd poukázal na čl. 2 základných princípov a § 470 ods. 1 nového procesného kódexu - zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), ktorý upravujúc požiadavku právnej istoty, prikazuje súdu rozhodnúť spor v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít. Takouto autoritou je nepochybne Ústavný súd Slovenskej republiky. V rozhodovacej činnosti ústavného súdu došlo k posunu v jeho rozhodovacej činnosti, najmä pokiaľ ide o ochranu vlastníckeho práva dobromyseľného nadobúdateľa.

2.6. Hoci v čase vydania predchádzajúceho zrušujúceho uznesenia odvolacieho súdu (28. mája 2015) bolo potrebné v zmysle konštantnej rozhodovacej činnosti ústavného súdu (pozri napr. uznesenie Ústavného súdu SR z 10.02.2010 sp. zn. I. ÚS 50/2010-11), vychádzať zo zásady, že ak predávajúci ako nevlastník veci prevedie vlastnícke právo na kupujúceho, jedná sa o neplatný právny úkon v zmysle zásady, že nemôže previesť viac práv, ako sám má, nemôže sa uplatniť námietka nadobudnutia vlastníckeho práva v dobrej viere. V tomto čase sa v zmysle konštantnej judikatúry ochrana dobrej viery poskytovala dobromyseľnému kupujúcemu iba v určitých prípadoch, a to vtedy, ak titul nadobudnutia vlastníckeho práva predávajúceho k nehnuteľnosti vznikol na základe platne uzavretej kúpnej zmluvy s pôvodným vlastníkom a neskôr, po prevode vlastníctva nehnuteľnosti na kupujúceho titul zanikol (odstúpením od zmluvy, resp. dodatočným zrušením nadobúdacieho titulu).

2.7. V súčasnosti však došlo k posunu v rozhodovacej praxi Ústavného súdu, ako aj Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. V tejto súvislosti odvolací súd poukázal najmä na nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 549/2015 zo dňa 16. marca 2016, z ktorého vyplýva: „Z hľadiska poskytnutia ústavnoprávnej ochrany je treba postaviť na rovnakú úroveň vlastnícke právo pôvodného vlastníka a nadobudnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti novým nadobúdateľom na základe jeho dobrej viery. Tým sa

dostávajú do vzájomnej kolízie obidve ústavné hodnoty - princíp ochrany dobrej viery ďalšieho nadobúdateľa (princíp dobrej viery, dôvery v akty štátu a právnej istoty v demokratickom právnom štáte) a princíp ochrany vlastníckeho práva pôvodného vlastníka (princíp nemo plus iuris ad alium transfere potest quam ipse habet, t. j. nikto nemôže previesť na iného viac práv, než koľko sám má). Pokiaľ však nemožno zachovať maximum z obidvoch základných práv, treba prihliadnuť na princíp všeobecnej spravodlivosti, keď je nutné zvažovať všeobecné súvislosti tohto typu kolízie základných práv, ako aj individuálne okolnosti konkrétneho rozhodovaného prípadu. Vyššie riziko má nie byť nedbalý vlastník, než nadobúdateľ v dobrej viere, pretože tento nie je schopný sa nijako dozvedieť o tom, ako vec opustila vlastníkovu sféru a dostala sa na list vlastníctva prevodcu po zákonom určenom správnom (katastrálnom) konaní.“

2.8. Hoci Občiansky zákonník vo všeobecnosti neochraňuje dobromyseľné nadobudnutie veci a nevymenováva ho medzi titulmi nadobudnutia vlastníckeho práva, súdna prax v tejto súvislosti vyvodila, že pri nadobúdaní vlastníctva treba tiež prihliadnuť najmä na zásadu ochrany dobrej viery tretích osôb a na princíp právnej istoty (rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 22 Cdo 1719/2001, ako aj nález Ústavného súdu Českej republiky II. ÚS 77/2000, rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 31 Cdo 3177/2005).

2.9. Vychádzajúc z uvedených názorov vyslovených českou a slovenskou judikatúrou, odvolací súd konštatoval, že v súdnej veci je potrebné ochrániť dobrú vieru na liste vlastníctva zapísaných nadobúdateľov nehnuteľností, t.j. žalovaných 2/, 3/. Žalovaní 2/, 3/ nemohli pri rešpektovaní záväznosti údajov katastra predpokladať, že žalovaná 1/ rade nenadobudla nehnuteľnosti po práve. Žalovaní 2/, 3/ nadobudli predmetné nehnuteľnosti do vlastníctva na základe kúpnej zmluvy uzavretej so žalovanou 1/ dňa 1. februára 2008. Vlastnícke právo žalovanej 1/ pritom bolo v katastri evidované od roku 2003 na základe rozhodnutia Okresného úradu N. Y. č.k. OÚ 1104-40/2003-00787 GK-3 zo dňa 2.6.2003. V tomto čase ešte žila pôvodná vlastníčka nehnuteľností, od ktorej obidve sporné strany odvodzujú vlastníctvo, a to Y. Y., rod. L., ktorá zomrela X. I. XXXX. Možno teda konštatovať, že uplynulo viac ako 5-ročné obdobie, kedy právna predchodkyňa žalobcov, pôvodná vlastníčka Y. Y., rod. L. mohla namietat sporné vydržanie vlastníctva žalovanou 1/. O dobrej viere žalovaných 2/, 3/ nemal odvolací súd, rovnako ako súd prvej inštancie žiadne pochybnosti. Žalovaní 2/, 3/ vychádzali pri nadobúdaní sporných nehnuteľností z aktuálneho výpisu z listu vlastníctva, pričom od zápisu prevodkyne žalovanej 1/ na list vlastníctva uplynula dostatočne dlhá doba, aby osoby spochybňujúce jej vlastnícke právo uskutočnili príslušné právne kroky a jej vlastnícke právo spochybnili. Je potom v súlade so zásadou všeobecnej spravodlivosti, ktorá sa opiera najmä o ústavný princíp právnej istoty, poskytnúť ochranu dobromyseľným nadobúdateľom- žalovaným 2/, 3/. Z uvedených dôvodov rozhodnutie súdu prvej inštancie, ktorý žalobu zamietol, považoval za vecne správne a tiež aj rozhodnutie okresného súdu o trovách konania, preto odvolací súd napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil. Výrok o trovách odvolacieho konania odôvodnil § 396 ods. 1 s poukazom na § 255 ods. 1 CSP.

3. Žalobcovia podali proti rozsudku odvolacieho súdu v celom rozsahu dovolanie z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci v zmysle § 431 a nasl. CSP. Namietali, že odvolací súd nesprávne zásadu ochrany tretích osôb uprednostnil pred Občianskym zákonníkom, ktorý v § 132 a nasl. taxatívne vymedzuje spôsoby nadobudnutia vlastníckeho práva a ktorý neumožňuje nadobudnúť vlastnícke právo od nevlastníka. Ak odvolací súd v rozhodnutí skonštatoval, že žalovaná 1/ sa nemohla stať vlastníčkou sporných nehnuteľností, keďže nebol splnený základný predpoklad vydržania - oprávnená dobromyseľná držba, žalovaná 1/ nemohla predmetné nehnuteľnosti previesť kúpnu zmluvou na ďalšie osoby - žalovaných 2/ a 3/ v zmysle všeobecne platnej zásady „nemo plus iuris ad alium transfere potest quam ipse habet“ - nikto nemôže na druhého previesť viac práv, aká má sám“), čo má za následok absolútnu neplatnosť kúpnej zmluvy. Dovolatelia nesúhlasili s názorom odvolacieho súdu, že žalovaní 2/, 3/ nemohli predpokladať, že žalovaná 1/ nenadobudla nehnuteľnosti po práve. Žalovaní 2/, 3/ v iných konaniach sp. zn. 4 C 108/2014 a sp. zn. 10 C 72/2010 uviedli, že majú vedomosť o tom, že predávajúca - žalovaná 1/ C. T. nadobudla vlastnícke právo k pozemkom v rámci konania ROEP a pokiaľ im kúpnu zmluvu vyhotovila advokátska kancelária, museli byť oboznámení aj s rizikom, ktoré je s tým spojené. Na základe tejto skutočnosti neprichádza do úvahy zásada ochrany dobrej viery tretích

osôb - kupujúcich, na ktorú odvolací súd poukazuje vo svojom rozhodnutí. V súvislosti s prelomením zásady o nemožnosti nadobudnúť vlastnícke právo od nevlastníka so zásadou ochrany dobromyseľnosti nadobúdateľa, je súdna judikatúra veľmi prísna, každý prípad je potrebné hodnotiť individuálne, preto dovolatelia nesúhlasia s tým, že predmetnú zásadu je možno aplikovať v tomto konaní. Nadobudnutie nehnuteľností v dobrej viere zaniká v okamihu, kedy sa držiteľ zoznámil so skutočnosťami, ktoré objektívne museli vyvolať pochybnosti o tom, že mu vec po práve patrí. Takéto pochybnosti boli žalovaným 2/ a 3/ známe už v čase doručenia žaloby v konaní vedenom na Okresnom súde Liptovský Mikuláš pod sp. zn. 10 C 72/2010. Poukázali tiež na to, že žalobcovia 1/ až 3/ sú neopomenuteľnými dedičmi zo zákona po Y. Y., rod. L., ktorých neopomenul vo svojom závete ani neb. R. Y., v ktorom bola uvedená klauzula: „Na ten prípad, že by moja manželka Y. Y. neprežila, všetko, čo jej týmto závetom zanechávam, zanechávam jej dcéram a synovi a to R. T., rod. C., Y. C., rod. C. a R. C. (žalobcovia 2/ a 3/ sú vnúčatá Y. Y., deti Y. C.). Označenie nebohej Y. Y., rod. L. za nedbalého vlastníka nie je správne, nakoľko ako staršia osoba (nar. v r. 1914) nemala už dostatočné vedomosti o spôsoboch právnej ochrany vlastníckeho práva a nemala ani dôvod svojej vnučke -žalovanej 1/ nedôverovať. Napriek tomu žalovaná 1/ v rámci vydržania konala v rozpore s dobrými mravmi, keďže vydržanie vykonala na základe nepravdivých údajov o ústnej darovacej zmluve a bez súhlasu neopomenuteľných dedičov zo zákona a tiež bez písomného súhlasu svojej starej matky. Z uvedených dôvodov žiadali napadnutý rozsudok odvolacieho súdu „zrušiť a zmeniť tak, že súd žalobe v celom rozsahu vyhovie“. Zároveň žiadali priznať náhradu trov súdneho konania.

4. Žalovaná 1/ podala písomné vyjadrenie k dovolaniu žalobcov po uplynutí súdom určenej lehoty, preto dovolací súd na jej vyjadrenie neprihliadal (§ 436 ods. 3 CSP). Žiadala priznať náhradu trov dovolacieho konania.

5. Žalovaní 2/, 3/ vo vyjadrení k dovolaniu žalobcov uviedli, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu je vecne správny, vynesení na základe zisteného skutkového stavu, rešpektujúce zásady civilného sporového konania. Poukázali na to, že žalobcovia dovolanie odôvodnili len všeobecne poukazom na § 431 a nasl. CSP, pričom konkrétne nevymedzili dôvod prípustnosti dovolania. V prípade dovolacieho dôvodu, ktorého odôvodnením je nesprávne právne posúdenie veci, je riadne vymedzenie tohto dovolacieho dôvodu v zmysle § 432 ods. 2 CSP nevyhnutným predpokladom pre posúdenie prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/, b/, c/ CSP. Žalobcovia v dovolaní neuviedli, z čoho vyvodzujú prípustnosť dovolania a dovolacie dôvody nevymedzili tak, ako to predpokladajú ustanovenia § 431 až 435 CSP, z ktorého dôvodu žiadali dovolanie odmietnuť a priznať náhradu trov dovolacieho konania.

6. Žalovaná 5/ vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že žiadala dovolanie žalobcov odmietnuť alebo zamietnuť, súdy nižších inštancií rozhodli spravodlivo, zákonne a rozsudky aj dostatočne odôvodnili.

7. Žalovaný 6/ uviedol, že rozhodnutia súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu považuje za vecne správne a navrhol, aby najvyšší súd rozsudok odvolacieho súdu ako vecne správny potvrdil.

8. Žalovaní 7/, 9/ až 14/ v písomnom vyjadrení k dovolaniu poukázali na to, že žalobcovia zrejme pokladajú dovolanie za prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP, pretože rozhodnutie odvolacieho súdu zrejme záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej sa odvolací súd mal odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu podľa § 421 ods. 1 písm. a/, prípadne má byť rozhodovaná dovolacím súdom rozdielne podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP. Odvolací súd poukázal na posun v rozhodovacej praxi Ústavného súdu Slovenskej republiky, ako aj Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ako súdu dovolacieho, a podporne aj na rozhodovacu prax českého najvyššieho súdu a ústavného súdu. Všetka odvolacím súdom uvádzaná judikatúra ustálila, že pri nadobúdaní vlastníctva je potrebné tiež prihliadnuť na zásadu ochrany dobrej viery tretích osôb a princíp právnej istoty. Súdy nemali pochybnosti o dobrej viere žalovaných 2/, 3/, ktorí nadobudli nehnuteľnosť od žalovanej 1/, ktorá previedla vlastnícke právo na žalovaných 2/, 3/ kúpnu zmluvou. Dokazovaním bola preukázaná dobrá viera žalovaných 2/, 3/. Nadobudnutie vlastníctva v rámci konania o ROEP, ako tomu bolo pri nadobudnutí vlastníctva žalovanými 2/, 3/, je legálnym spôsobom nadobudnutia vlastníctva. Z uvedených dôvodov žiadali dovolanie ako neprípustné odmietnuť podľa § 447 písm. c/ CSP, prípadne ako nedôvodné zamietnuť podľa § 448 CSP a priznať náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 a 2 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na stručné

odôvodnenie rozhodnutia (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) dovolací súd uvádza nasledovne:

10. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava prípustnosti dovolania. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním.

11. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania (I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t.j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 CSP alebo § 421 CSP. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania treba dôsledne odlišovať od dôvodov, ktoré zakladajú opodstatnenosť dovolania. Opodstatnené (dôvodné) je také prípustné dovolanie, v ktorom je oprávnene uplatnený dovolací dôvod. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V prípade dovolania prípustného podľa § 420 CSP je dovolacím dôvodom procesná vada zmätočnosti uvedená v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP); v prípade dovolania, ktoré je prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolacím dôvodom nesprávne právne posúdenie veci (§ 432 ods. 1 CSP).

12. Dovolatelia v posudzovanej veci odôvodňujú prípustnosť dovolania nesprávnym právnym posúdením veci v zmysle § 432 a nasl. CSP (ktorý prípustnosť dovolania vyvodzuje z ustanovenia § 421 CSP). Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

13. Výpočet dôvodov uvedených v § 421 ods. 1 CSP je taxatívny. Všetky dôvody prípustnosti dovolania, ktoré sú vymenované v tomto ustanovení, sa vzťahujú výlučne na právnu otázku, riešenie ktorej viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu.

14. O tom, či je daná prípustnosť dovolania podľa § 421 CSP, rozhoduje dovolací súd výlučne na základe dôvodov uvedených dovolateľom (porovnaj § 432 CSP). Pokiaľ dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 CSP, má viazanosť odvolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) kľúčový význam v tom zmysle, že posúdenie prípustnosti dovolania v tomto prípade závisí od toho, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a náležite doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky a že ide o prípad, na ktorý sa vzťahuje toto ustanovenie.

15. V prejednávanej veci žalobcovia v dovolaní poukázali (iba) na dovolací dôvod podľa ustanovenia § 432 CSP a v ďalšom obsahu dovolania sa zaoberali skôr skutkovým stavom ustáleným odvolacím súdom, vo svojom dovolaní uplatnené dovolacie dôvody nevymedzili spôsobom zodpovedajúcim ustanoveniam § 432 až 435 CSP.

16. V prípade dovolacieho dôvodu (a zároveň dôvodu prípustnosti dovolania) spočívajúceho v nesprávnom právnom posúdení veci je dovolateľ povinný dovolací dôvod vymedziť tvrdením nesprávneho právneho posúdenia takej právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a pri ktorej riešení sa odvolací súd buď odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, alebo ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Dovolateľ je teda povinný jednak sformulovať právnu otázku, ktorá bola pre rozhodnutie odvolacieho súdu (predstavujúce primárny predmet prieskumu v dovolacom konaní) rozhodujúcou a okrem toho v dovolaní jednoznačne uviesť i to, v čom vidí prípustnosť dovolania, t.j. ktorý z predpokladov uvedených v § 421 ods. 1 písm. a/ až c/ CSP podľa neho zakladá prípustnosť tohto mimoriadneho opravného prostriedku. Inak povedané, aby určitá otázka mohla byť relevantná z

hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom). Sama polemika dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 CSP. Ak teda procesná strana v dovolaní, prípustnosť ktorého vyvodzuje z § 421 ods. 1 CSP, nevymedzí právnú otázku, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach (ktorú otázku a ktorú rozhodovaciu prax mal dovolateľ na mysli); v opačnom prípade by jeho rozhodnutie mohlo byť neefektívne a nedosahujúce zákonom určený cieľ. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky preto nemôže najvyšší súd pristúpiť ani k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd.

17. Z obsahu dovolania žalobcov (§ 124 ods. 1 CSP) možno vyvodiť, že žalobcovia vytýkajú odvolaciemu súdu, že pri rozhodovaní nesprávne uprednostnil zásadu ochrany tretích osôb pred Občianskym zákonníkom, ktorý neupravuje nadobudnutie vlastníckeho práva od nevlastníka, čo má za následok absolútnu neplatnosť kúpnej zmluvy uzavretej medzi žalovanou 1/ a žalovanými 2/, 3/.

18. Právna otázka nebola vymedzená spôsobom určeným zákonom. Po preskúmaní obsahu dovolania možno skonštatovať, že otázka nebola sformulovaná spôsobom požadovaným ustanoveniami § 432 až 435 CSP, pričom dovolatelia ani neuviedli, aký dôvod podľa § 421 ods. 1 mali na mysli (či podľa písm. a/, b/ alebo c/), a teda dovolanie v tejto časti nespĺňa náležitosti požadované zákonom. Vzhľadom na skutočnosť, že žalobcovia nevymedzili uplatnený dovolací dôvod spôsobom uvedeným v § 432 ods. 2 CSP a ani neuviedli, či ide o dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a/, alebo písm. b/ alebo písm. c/ CSP, dovolací súd v tejto časti odmietol ich dovolanie podľa § 447 písm. f/ CSP, v zmysle ktorého dovolací súd odmietne dovolanie, ak nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až 435 CSP.

19. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.